

مقاله‌نامه شماره ۱۷۱

مقاله‌نامه ناظر بر کار شبانه*

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار، که به دعوت هیئت مدیره سازمان بین‌المللی کار، و به مناسبت هفتاد و هفتمین نشست خود در تاریخ ۶ ژوئن ۱۹۹۰ در شهر ژنو گرد آمده است، و با توجه به مفاد مقاله‌نامه و توصیه‌نامه بین‌المللی مرتبط با کار شبانه اشخاص جوان (در فعالیتهای غیر صنعتی)، ۱۹۴۶، مقاله‌نامه کار شبانه اشخاص جوان (در مشاغل صنعتی) تجدیدنظر شده در ۱۹۴۸، و توصیه‌نامه مربوط به کار شبانه کودکان و جوانان (در کشاورزی)، ۱۹۲۱، و با توجه به مقاله‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌های مرتبط با کار شبانه زنان و به‌ویژه مفاد مقاله‌نامه کار شبانه زنان (تجدیدنظر شده)، ۱۹۴۸، و پروتکل ۱۹۹۰، و توصیه‌نامه مربوط به کار شبانه زنان در کشاورزی، ۱۹۲۱، و بند ۵ توصیه‌نامه حمایت از بارداری، ۱۹۵۲، و با توجه به مفاد مقاله‌نامه ناظر بر تبعیض (استخدام و اشتغال)، ۱۹۵۸، و با توجه به مقاله‌نامه مربوط به حمایت از بارداری (تجدیدنظر شده)، ۱۹۵۲، و با توجه به پذیرش بعضی پیشنهادهای مربوط به کار شبانه، که

*. این مقاله‌نامه در تاریخ اول سپتامبر ۱۹۹۱ قوت قانونی یافته است.

چهارمین موضوع دستور کار این نشست را تشکیل می‌دهد، و با توجه به اینکه تصمیم گرفته شد این پیشنهادها به صورت یک مقاله‌نامه بین‌المللی درآید، در این بیست و ششمین روز سال یکهزار و نهصد و نود مقاله‌نامه زیر را که می‌توان آن را «مقاله‌نامه کار شبانه» ۱۹۹۰، نامید به تصویب می‌رساند:

ماده ۱

به مناسبت مقاله‌نامه حاضر

الف. اصطلاح «کار شبانه» به تمام کارهایی اطلاق می‌شود که به مدتی نه کمتر از ۷ ساعت متوالی، از جمله بازه زمانی بین نیمه شب و ۵ صبح، به عمل می‌آید و مورد تأیید مقامات صلاحیت‌دار و سازمانهای معتبر کارگری و کارفرمایی قرار می‌گیرد یا از طریق موافقت‌نامه‌های جمعی سازماندهی می‌شود:

ب. اصطلاح «کارگر شبانه» به معنای شخصی است که کار او مستلزم انجام وظیفه در ساعاتی از شب است که مدت آنها از حد معینی تجاوز کند. این حد از سوی مقامات صلاحیت‌دار، پس از مشاوره با سازمانهای معتبر کارگری و کارفرمایی، یا از طریق موافقت‌نامه‌های جمعی، معین خواهد شد.

ماده ۲

۱. این مقاله‌نامه در مورد تمام اشخاص شاغل مصداق می‌یابد، به استثنای کارکنان شاغل در کشاورزی، دامپروری، ماهیگیری، حمل و نقل دریایی و ناوبری رودخانه‌ای.
۲. هر کشور عضو که این مقاله‌نامه را به تصویب می‌رساند، می‌تواند پس از مشورت با سازمانهای کارگری و کارفرمایی معتبر، تمام یا تعدادی از کارگران را از شمول این مقاله‌نامه خارج سازد، مشروط به آنکه اجرای مفاد این مقاله‌نامه در مورد آنها موجب بروز مسائل حاد و مشخصی شود.
۳. هر کشور عضو که از مفاد بند ۲ این ماده استفاده کند، ملزم خواهد بود نوع کارگران مورد نظر و دلایل برکناری آنها را از شمول مقاله‌نامه حاضر، در گزارشهایی که به موجب ماده ۲۲ اساسنامه سازمان بین‌المللی کار در مورد عملکرد مقاله‌نامه مورد بحث ارسال می‌کند توضیح دهد. در ضمن، کشور مورد بحث باید شرح دهد که چه اقداماتی برای تعمیم تدریجی مفاد مقاله‌نامه حاضر در مورد کارگران برکنار شده به عمل آورده است.

ماده ۳

۱. اقدامات ویژه‌ای متناسب با ماهیت کار شبانه باید برای حفظ سلامت کارگران و کمک به آنها برای

انجام مسئولیت‌های خانوادگی و اجتماعی‌شان به عمل آید، بویژه اقداماتی که حداقل در حد نکات مندرج در ماده‌های ۴ تا ۱۰ مقابله‌نامه حاضر باشد. در ضمن، فرصتهای لازم برای پیشرفت شغلی و تأمین نیازهای آنها نیز باید فراهم شود. این گونه اقدامات باید در زمینه‌های ایمنی و حمایت از مادران شاغل در کارهای شبانه نیز معمول شود.

۲. اقدامات مندرج در بند ۱ فوق را می‌توان به طور تدریجی انجام داد.

ماده ۴

۱. کارگران باید بتوانند به درخواست خود مورد ارزیابی بهداشتی رایگان قرار گیرند، و راهنمایی‌های لازم را در زمینه کاهش یا اجتناب از مسائل بهداشتی ناشی از فعالیتهای شغلی خود دریافت کنند، بویژه:

الف. پیش از شروع به کار به عنوان کارگر شبانه

ب. به فواصل منظم در جریان کارهای شبانه

ج. در صورتی که بعضی مسائل بهداشتی در مدت اشتغال به کارهای شبانه برایشان پیش آمده باشد، مشروط بر آنکه مسائل یاد شده ناشی از عوامل خارج از محیط کار نباشد.

۲. به استثنای موارد معینی از ناسازگاری با کار شبانه، نتایج حاصل از ارزیابی‌های بهداشتی کارگران نباید بدون کسب موافقت کارگر مربوط به اطلاع دیگر کارگران رسانده شود یا به زبان کارگر مربوط مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

ماده ۵

تسهیلات لازم برای کمک‌های اولیه مناسب باید برای کارگران شبانه آماده باشد و از جمله امکاناتی که کارگران شبانه بتوانند هنگام ضرورت از آن استفاده کنند و هرچه زودتر به در مانهای لازم دست یابند.

ماده ۶

۱. آن دسته از کارگران شبانه که به دلایل بهداشتی برای کار شبانه نامناسب تشخیص داده می‌شوند، باید در صورت امکان به کارهای مشابه ولی بدون ضرر برای سلامت‌شان گماشته شوند.

۲. چنانچه انتقال به چنین مشاغلی عملی نباشد، این گونه کارگران باید بتوانند از همان مزایا برخوردار شوند که به دیگر کارگران ناتوان از کار یا کارهایی تعلق می‌گیرد.

۳. هر کارگری که به طور موقت از کار شبانه باز می‌ماند باید همانند دیگر کارگرانی که به دلایل

بهداشتی از کار بر کنار مانده‌اند، مورد حمایت‌های لازم در برابر اخراج یا اخطار منتهی به اخراج قرار گیرند.

ماده ۷

۱. اقدامات لازم باید به عمل آید تا بدیلی برای کار شبانه زنان کارگر فراهم شود و زنان کارگر بتوانند در شرایط زیر به این گونه کارها مشغول شوند:

الف. پیش و پس از زایمان، برای مدت حداقل شانزده هفته که دست کم هشت هفته آن پیش از موعد تقریبی زایمان باشد.

ب. برای دوره‌های اضافی که به موجب گواهینامه پزشکی رسمی برای سلامت مادر یا فرزند لازم باشد:

۱. در مدت بارداری،

۲. در مدت معینی بیش از دوره پس از زایمان که در بند الف همین ماده آمده است. طول این مدت باید از سوی مقامات صلاحیتدار، پس از مشورت با سازمانهای کارگری و کارفرمایی معتبر، تعیین شود.

۲. اقدامات یادشده در بند ۱ همین ماده ممکن است در صورت امکان شامل انتقال به کار روزانه، مزایای تأمین اجتماعی یا تمدید مرخصی زایمان هم باشد.

۳. در مدت دوره‌های یاد شده در بند ۱ همین ماده:

الف. هیچ کارگر زن را نباید اخراج کرد یا اخطار اخراج داد، مگر به دلایل قابل توجیهی که ارتباطی با زایمان یا بارداری نداشته باشد.

ب. درآمد زن کارگر باید در سطح کفایت برای حفظ زندگی خود زن و کودک او باشد و به هر حال با استانداردهای جاری سطح زندگی مطابقت داشته باشد. این درآمد معیشتی را می‌توان از طریق هر یک از اقدامات ذکر شده در بند ۲ همین ماده، یا با به کارگیری تدابیر دیگر یا ترکیبی از آنها تأمین کرد.

ج. کارگر زن نباید از مزایای مترتب بر وضع شغلی، سالمندی و همچنین از دستیابی به ارتقای حرفه‌ای مرتبط با کار شبانه معمولی خود محروم شود.

۴. مفاد این ماده نباید موجب کاهش حمایتها و مزایای مرتبط با مرخصی زایمان شود.

ماده ۸

مزایای جبرانی کارگران شبانه به صورت ساعات کار، دستمزد یا مزایای مشابه باید با توجه به

ماهیت کار شبانه معین شود.

ماده ۹

خدمات اجتماعی مناسب باید برای کارگران شبانه و، در صورت لزوم، برای کارگرانی که کار شبانه انجام می دهند فراهم شود.

ماده ۱۰

۱. پیش از شروع برنامه های کاری مستلزم کار شبانه، کارفرما باید در مورد جزئیات برنامه کار و اشکال مختلف سازماندهی کار شبانه متناسب با شرایط مؤسسه و کارکنان آن و همچنین در مورد تدابیر بهداشتی و خدمات اجتماعی مورد نیاز برای کار شبانه مورد نظر با نمایندگان کارگران مربوط مشورت کند. در مؤسسه هایی که به طور معمول کار شبانه انجام می دهند، این گونه مشورتها باید به طور منظم صورت پذیرد.

۲. در چارچوب این ماده، اصطلاح «نمایندگان کارگران» به معنای اشخاصی است که به موجب قوانین یا مقررات ملی یا عرف محل دارای چنین صلاحیتی هستند و مفاد «مقاله نامه نمایندگان کارگران»، ۱۹۷۱، در مورد آنها مصداق می یابد.

ماده ۱۱

۱. مفاد این مقاله نامه را می توان از طریق قوانین یا مقررات، قراردادهای جمعی، حکمیت یا احکام قضایی، یا ترکیبی از همه اینها یا به هر طریق مناسب دیگر، در چارچوب قوانین یا مقررات ملی به مرحله اجرا گذاشت.

۲. در جاهایی که مفاد این مقاله نامه از طریق قوانین یا مقررات رسمی به اجرا گذاشته خواهد شد، باید پیش از وضع قوانین یا مقررات مربوط مشورتهای لازم با نمایندگان معتبر کارگران و کارفرمایان به عمل آید.

ماده ۱۲

تصویب نهایی این مقاله نامه از سوی هر کشور عضو باید برای ثبت به مدیرکل دفتر بین المللی کار ابلاغ شود.

ماده ۱۳

۱. این مقاله نامه فقط آن کشورهای عضو سازمان بین المللی کار را متعهد می سازد که تصویب نامه هایشان از سوی مدیرکل دفتر بین المللی به ثبت رسیده باشد.

۲. این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از تاریخ ثبت تصویب‌نامه‌های حداقل دو کشور عضو به وسیله مدیرکل دفتر بین‌المللی کار رسمیت خواهد یافت.

۳. پس از این تاریخ، مقاله‌نامه یاد شده دوازده ماه پس از تاریخ تصویب آن به وسیله کشور عضو لازم‌الاجرا خواهد بود.

ماده ۱۴

۱. هر کشور عضو که این مقاله‌نامه را به تصویب رسانده باشد، می‌تواند پس از گذشت ده سال از تاریخ رسمیت یافتن اولیه و ثبت آن به وسیله مدیرکل دفتر بین‌المللی کار به فسخ آن مبادرت ورزد. این فسخ نباید زودتر از یک سال پس از ثبت آن به مرحله اجرا درآید.

۲. هر کشور عضو که این مقاله‌نامه را به تصویب رسانده باشد و در ظرف یک سال پس از گذشت دوره ده ساله ذکر شده در بند پیشین از حق خود برای فسخ آن استفاده نکند، برای مدت ده سال دیگر به آن متعهد خواهد ماند و پس از آن خواهد توانست بعد از گذشت هر دوره ده ساله، تحت شرایطی که در این ماده آمده است، به فسخ آن مبادرت ورزد.

ماده ۱۵

۱. مدیرکل دفتر بین‌المللی کار، باید تمام اعضای سازمان بین‌المللی کار را در جریان ثبت کلیه تصویب‌نامه‌ها و فسخ‌نامه‌هایی که به مدیرکل ابلاغ می‌شود قرار دهد.

۲. مدیرکل دفتر بین‌المللی کار، پس از آگاه ساختن کشورهای عضو از ثبت دومین تصویب‌نامه، باید تاریخ رسمیت یافتن مقاله‌نامه را نیز به آنها اطلاع دهد.

ماده ۱۶

مدیرکل دفتر بین‌المللی کار باید به موجب مفاد ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد، جزئیات کامل تمام تصویب‌نامه‌ها و فسخ‌نامه‌های ثبت شده به وسیله مدیرکل را برای ثبت به دبیرکل سازمان ملل متحد ابلاغ کند.

ماده ۱۷

هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار در هر زمانی که لازم بدانند باید طی گزارشی که درباره عملکرد این مقاله‌نامه به کنفرانس عمومی ارسال خواهد داشت، ضرورت تجدیدنظر کلی یا بخشی از آن را نیز در دستور کار کنفرانس بگنجانند.

ماده ۱۸

۱. در صورتی که کنفرانس پس از تجدید کلی یا بخشی این مقاله‌نامه به تنظیم مقاله‌نامه دیگری مبادرت ورزد، جز در صورتی که مقاله‌نامه جدید روش دیگری را مطرح کرده باشد:
- الف. تصویب مقاله‌نامه جدید از سوی هر کشور عضو به منزله فسخ قانونی و فوری این مقاله‌نامه خواهد بود و مفاد ماده ۱۵ این مقاله‌نامه در مورد چگونگی رسمیت یافتن مقاله‌نامه جدید کان لم یکن تلقی خواهد شد.
- ب. از تاریخی که مقاله‌نامه تجدیدنظر شده رسمیت قانونی پیدا کند، کشورهای عضو نباید به تصویب این مقاله‌نامه مبادرت ورزند.
۲. در هر حال این مقاله‌نامه برای هر کشور عضو که آن را به تصویب رسانده باشد، ولی مقاله‌نامه تجدیدنظر شده را به تصویب نرسانده باشد، با همین شکل و محتوای کنونی رسمیت خود را حفظ خواهد کرد.

ماده ۱۹

متون انگلیسی و فرانسه این مقاله‌نامه به طور یکسان معتبر خواهند بود.

توصیه‌نامه شماره ۱۷۸

توصیه‌نامه ناظر بر کار شبانه

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار که به دعوت هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار برای هفتاد و هفتمین نشست خود در ششم ژوئن ۱۹۹۰ در شهر ژنو گرد آمده است، بعضی پیشنهادهای مربوط به کار شبانه را که چهارمین موضوع دستور کار کنفرانس را تشکیل می‌دهد مورد تصویب قرار داده، و تصمیم گرفته است که این پیشنهادها را باید به صورت یک توصیه‌نامه مکمل مقاله‌نامه کار شبانه، ۱۹۹۰، تنظیم کرد و

در این بیست و ششمین روز ژوئن سال یکهزار و نهصد و نود توصیه‌نامه زیرا را که می‌توان آن را «توصیه‌نامه کار شبانه»، ۱۹۹۰، نامید مورد پذیرش قرار می‌دهد:

نخست - مفاد کلی

۱. در چارچوب این توصیه‌نامه:

الف. اصطلاح «کار شبانه» به معنای تمام کارهایی است که به مدتی نه کمتر از ۷ ساعت متوالی، از جمله بازه زمانی بین نیمه شب و ۵ صبح، به عمل می‌آید و مورد تأیید مقامات صلاحیتدار و سازمانهای معتبر کارگری و کارفرمایی قرار می‌گیرد یا از طریق موافقت‌نامه‌های جمعی سازماندهی می‌شود.

ب. اصطلاح «کارگر شبانه» به معنای شخصی است که کار او مستلزم انجام وظیفه در ساعاتی از شب است که مدت آنها از حدّ معینی تجاوز کند. این حدّ از سوی مقامات صلاحیتدار، پس از مشاوره با سازمانهای معتبر کارگری و کارفرمایی، یا از طریق موافقت‌نامه‌های جمعی معین خواهد شد.

۲. این توصیه‌نامه در مورد تمام اشخاص شاغل مصداق می‌یابد، به استثنای کارکنان شاغل در کشاورزی، دامپروری، ماهیگیری، حمل و نقل دریایی و ناوبری رودخانه‌ای.

۳. (۱) مفاد این توصیه‌نامه را می‌توان از طریق قوانین یا مقررات، قراردادهای جمعی، حکمیت یا احکام قضایی، یا ترکیبی از همه اینها یا به طریق مناسب دیگر در چارچوب قوانین یا مقررات ملی به مرحله اجرا گذاشت.

۳. (۲) در جاهایی که مفاد این توصیه‌نامه از طریق قوانین یا مقررات رسمی به اجرا گذاشته می‌شود، باید پیش از وضع قوانین یا مقررات مربوط مشورتهای لازم با نمایندگان معتبر کارگران و کارفرمایان به عمل آید.

دوم - ساعات کار و دوره‌های استراحت

۴. (۱) ساعات کار شبانه نباید از هشت ساعت در شبانه‌روز بیشتر باشد به استثنای کارهایی که شامل دوره‌های نسبتاً طولانی مراقبت صرف یا آماده به خدمت باشد و تناوب کارگران نیز وجود داشته باشد، یا در بعضی شرایط استثنایی که ضرورت آنها از سوی مقامات صلاحیتدار یا از طریق قراردادهای جمعی تأیید شده باشد.

۴.۲) میانگین ساعات عادی کار شبانه به طور کلی باید کمتر از ساعات انجام همان کار در شیفت‌های روزانه باشد و در هر حال به هیچ وجه نباید بیشتر از ساعات کار افرادی باشد که همان کار را در نوبتهای روزانه انجام می‌دهند.

۴.۳) کارگران شبانه باید حداقل از همان مزایایی استفاده کنند که بویژه در زمینه کاهش ساعات کار هفتگی یا افزایش مرخصی‌های با استفاده از حقوق به کارگران روزانه تعلق می‌گیرد.

۵.۱) سازماندهی کار باید به نحوی باشد که تا سرحد امکان از اضافه کاری کارگران شبانه پیش یا پس از کارهایی که مستلزم کار شبانه باشد اجتناب به عمل آید.

۵.۲) در مشاغلی که امکان وقایع غیرمنتظره یا فشارهای جسمانی و روانی سنگین وجود دارد، هیچ گونه اضافه کاری از سوی کارگران شبانه پیش یا پس از کار روزانه نباید مجاز شمرده شود، به استثنای شرایط اضطراری یا هنگام وقوع یا امکان وقوع حادثه‌های قریب‌الوقوع.

۶. شرایطی که کار نوبتی مستلزم کار شبانه باشد:

الف. به هیچ وجه نباید دو نوبت کار کامل بطور پیاپی وجود داشته باشد، مگر در صورت شرایط اضطراری یا هنگام وقوع یا امکان وقوع حادثه‌های قریب‌الوقوع.

ب. در صورت امکان یک دوره استراحت یازده ساعته بین دو نوبت کار شبانه باید وجود داشته باشد.

۷. نوبتهای روزانه کارهایی که مستلزم کار شبانه هم باشد، باید دارای وقفه‌هایی باشد که طی آن مدت کارگران بتوانند استراحت کنند یا غذا بخورند.

سوم - جبران مالی

۸.۱) کار شبانه به طور کلی باید جبرانهای مالی مناسب در بر داشته باشد. این گونه جبرانها باید اضافه بر دستمزدی باشد که به همان کار در شیفت روزانه تعلق می‌گیرد.

الف. در ضمن اصل تساوی کارمزد مردان و زنان برای کار مشابه، یا برای کارهای هم‌ارز رعایت شود،

ب. یا توافق به عمل آید که جبران مالی کار شبانه به صورت کاهش ساعات کار باشد.

۸.۲) برای تعیین این گونه جبران، میزان کاهش کلی ساعات کار نیز باید در نظر گرفته شود.

۹. در شرایطی که جبران مالی کار شبانه یکی از عناصر معمولی کارمزدهای شبانه باشد، جبرانهای مکمل را باید در محاسبه دریافتی کارگران شبانه هنگام مرخصی‌های با استفاده از حقوق، تعطیلات

رسمی و دیگر غیبت‌های با استفاده از حقوق، و همچنین در محاسبه سهم بیمه و مزایای کارگران مربوط منظور داشت.

چهارم - ایمنی و بهداشت

۱۰. نمایندگان کارفرمایان و کارگران مربوط باید بتوانند با سازمان‌های مسئول خدمات بهداشت کار تماس و مشاوره داشته باشند، بویژه در مورد روش‌های مختلف سازماندهی کار شبانه با استفاده از گروه‌های کار متناوب.

۱۱. در جریان تعیین محتوای وظایف شغلی کارگران شبانه، ماهیت کار شبانه، تأثیرات عوامل محیطی و اشکال مختلف سازماندهی کار باید مورد توجه قرار گیرد، و بویژه عواملی مانند مواد سمی، سر و صدا، ارتعاشات، میزان نور و فشارهای جسمانی و روانی ناشی از کار مورد نظر بدقت اندازه‌گیری شود. آثار و عوارض تجمعی این‌گونه عوامل باید تا سر حد امکان خنثی شود یا کاهش یابد.

۱۲. کارفرما باید اقدامات لازم را برای حفظ و ادامه سطح معینی از حمایت و پیشگیری‌های لازم در برابر حادثه‌های شغلی به عمل بیاورد و بویژه، تا سر حد امکان از منزوی ماندن کارگران شبانه جلوگیری کند.

پنجم - خدمات اجتماعی

۱۳. اقدامات لازم باید به عمل آید تا زمان رفت و آمد کارگران شبانه بین محل کار و محل اقامت آنها به حداقل ممکن برسد یا کاهش یابد، به نحوی که هزینه‌های اضافی برای رفت و آمد آنها ایجاد نشود و امنیت آنان هنگام رفت و آمدهای شبانه در نظر گرفته شود. این‌گونه اقدامات ممکن است شامل تدابیر زیر باشد:

- الف. هماهنگی بین زمانهای شروع و پایان شیفت‌های کار روزانه کارگرانی که به کار شبانه هم خواهند پرداخت و برنامه‌ریزی مناسب سرویس‌های مخصوص حمل و نقل این‌گونه کارگران.
- ب. تأمین وسایل نقلیه جمعی از سوی کارفرما برای جابه‌جا کردن کارگران شبانه، بویژه در جاهایی که وسیله نقلیه همگانی وجود نداشته باشد.
- ج. کمک به کارگران شبانه برای یافتن وسیله حمل و نقل مناسب.

د. پرداخت کمک هزینه‌های جبرانی به کارگرانی که متحمل هزینه‌های اضافی برای فت و آمدهای شغلی می‌شوند.

ه. ایجاد ساختمانهای مسکونی برای کارگران شبانه در نزدیکترین محل ممکن به کارگاهها.
۱۴. انجام اقدامات لازم برای بهبود کیفیت استراحت کارگران شبانه. این گونه اقدامات ممکن است شامل تدابیر زیر باشد:

الف. راهنمایی و، در صورت لزوم، کمک به کارگران شبانه برای عایق‌کاری صوتی محل مسکونی آنها.

ب. طراحی و تجهیز مجتمع‌های مسکونی با رعایت اصل کاهش هرچه بیشتر سر و صداهای مزاحم.

۱۵. ایجاد تسهیلات و مکانهای مناسب در کارگاه به نحوی که کارگران شبانه بتوانند به آنها دسترسی داشته باشند.

۱۶. کارفرما باید اقدامات لازم را به عمل بیاورد تا کارگران شبانه بتوانند به خوراکی و آشامیدنی دسترسی داشته باشند. این اقدامات ممکن است شامل موارد زیر باشد:

الف. آماده‌سازی غذا و نوشابه در محل‌های مناسبی از کارخانه برای مصارف خاص کارگران شبانه.
ب. دسترسی به تسهیلاتی که هنگام شب، کارگران شبانه بتوانند برای آماده‌سازی، گرم کردن و خوردن غذاهایی که با خود آورده‌اند از آنها استفاده کنند.

۱۷. تا آنجا که ضرورت کار شبانه در محل معینی اجتناب‌ناپذیر باشد، اقدامات لازم باید از سوی مقامات صلاحیتدار یا دیگر نهادها یا کارفرمایان به عمل آید تا مهدکودک و دیگر خدمات لازم برای نگهداری کودکان در آن محل ایجاد شود یا ساعات کار خدمات موجود متناسب با ساعات کار شبانه در محل تنظیم شود.

۱۸. محدودیت‌های ویژه کارگران شبانه باید از سوی مقامات عمومی، دیگر نهادها و کارفرمایان مورد توجه قرار گیرد و اقدامات لازم برای تشویق این نوع کارگران به کسب تعلیمات حرفه‌ای یا تعلیمات حرفه‌ای مجدد به عمل آید و امکان استفاده کارگران شبانه از فعالیتهای فرهنگی، ورزشی یا تفریحی مناسب فراهم شود.

ششم - اقدامات دیگر

۱۹. در هر مرحله از بارداری، به مجرد تشخیص امر، زنان کارگر شبانه باید بتواند در صورت تمایل، به شیفت روزانه منتقل شوند.

۲۰. در شرایط کار نوبتی، موقعیت ویژه کارگران مسئول خانواده، کارگران در حال آموزش و کارگران سالمند باید هنگام سازماندهی گروههای کار شبانه مورد توجه دقیق مدیران قرار گیرد.

۲۱. به استثنای شرایط اضطراری یا حوادث قریب الوقوع، باید در مهلت مناسب به کارگران اعلام شود که کار شبانه ضرورت یافته است.

۲۲. اقدامات لازم باید به عمل آید تا کارگران شبانه هم بتوانند مانند دیگر کارگران از فرصتهای موجود برای کسب آموزشهای حرفه‌ای یا مرخصی‌های آموزشی با استفاده از حقوق استفاده کنند.

۲۳. (۱) آن گروه از کارگران شبانه که مدت معینی در کارهای شبانه مشارکت داشته‌اند باید با استفاده از حق تقدم به کارهای روزانه‌ای که متناسب با مهارتهای آنان باشد گماشته شوند.

۲۳. (۲) آمادگی‌های لازم برای این گونه انتقالها باید از طریق ایجاد تسهیلات آموزشی برای کارگران شبانه فراهم شود.

۲۴. آن گروه از کارگران شبانه که مدت معینی به کار شبانه مشغول بوده‌اند باید بتوانند با حق تقدم از فرصتهای بازنشستگی اداری - در صورتی که چنین فرصتهایی وجود داشته باشد - استفاده کنند.

۲۵. کارگران شبانه‌ای که دارای مسئولیت‌هایی از سازمانهای کارگری رسمی باشند، باید بتوانند همچون دیگر کارگران وظایف سازمانی خود را در شرایط مناسب انجام دهند. ضرورت انجام وظایف سازمانی این گونه کارگران ایجاب می‌کند که وضع حرفه‌ای خاص آنها هنگام رده‌بندی کارگران برای کار شبانه مورد توجه مسئولان قرار گیرد.

۲۶. آمار و اطلاعات مربوط به کار شبانه باید بهبود یابد و بررسی‌های لازم در مورد تأثیرات و عوارض اشکال مختلف سازماندهی کار شبانه، بویژه در چارچوب روشهای نوبت کاری، صورت پذیرد.

۲۷. در صورت امکان باید از پیشرفتهای علمی و فنی و همچنین از نوآوری‌های مربوط به سازماندهی کار استفاده لازم به عمل آید تا ضرورت کار شبانه به حداقل ممکن برسد.